

De schoolmeesters van Sneek in de loop der tijden

Latijnse school

Rectoren

Omstreeks 1400 was mr. Alvinus, de dichter van *Thet Friiske Riim*, mogelijk ook rector van de Latijnse school te Sneek.

Omstreeks 1540 was Johannes Lucaeus Rodius of Rodaeus hier als rector; evenzo in 1543. In maart 1544 was mr. Jan rector van de Latijnse school in Sneek.^a

Op 26 febr. 1546 was Hendrik Geldrop een ijveraar voor de Hervorming. Hij werd in mei 1546 tot rector aangenomen, op voorwaarde dat hij tot zich zal 'adingeren 2 bequame schoolmeesters'. Hij ontving de schoolpenningen: 16 st. per jaar van iedere leerling en 24 st. van de leerlingen in een hogere klas.^b In juni 1561 was mr. Claes Janse 'rectoer tot Sneek'.^c

Op 5 okt. 1582 werd mr. Theophilus Robbema tot rector aangenomen; hij kreeg de helft van de schoolpenningen 'der Latijnsche en Duitsche clerquen' en tevens kreeg hij 50 c.g. tot mei 1583. Ook werd mr. Jan Petri aangenomen tot ondermeester aan de Latijnse school voor 100 c.g. en de helft van de schoolpenningen.^d

In de jaren 1592-1600 werd aan Sneek 300 c.g. per jaar toegekend voor de rector en de schoolmeesters.^e

Op 8 mei 1585 werden de 'Articulen voor de rector' opgesteld. Mr. Johan Hillebrantsz was toen rector, tegen een traktement van 150 c.g. Als ondermeesters werden toen voor één jaar aangenomen (tot mei 1586): mr. Rombart voor 100 c.g. en mr. Hendrik voor 110 c.g. De schoolpenningen bedroegen toen 16 tot 28 st. per leerling per jaar.

In okt. 1589 was Jacobus Adamaeus rector te Sneek; in 1595 was hij dat nog.^f Omstreeks 1610 was Henricus Hermanni Luinga rector. In okt 1610 was dr. Poulus Arcerius rector; zijn vrouw heette Geertke Pieters Steijpdr.^g Ook op 22 nov. 1611, in nov. 1612 en in 1613 was hij hier nog.^h In 1613 werd hem de dienst opgezegd.

In mei 1614 werd Daniël Joannis rector in Sneek; hij was hier ook predikant.ⁱ In febr. 1616 was zijn vrouw Bonnetie Douwedr.^j Hij werd in 1618 afgezet. In de Resolutie van Gedeputeerde Staten van 28 sept. 1625 staat: 'Daniël Joannis, gewesen Rector en Ecclesiastus te Sneek, krijgt nog 150 c.g. en moet zich weer met de kerk verzoenen/vereenigen.'

Op 30 sept. 1619 was dr. Fredericus Stellingwerff rector te Sneek; zijn vrouw heette Konierke Holcx.^k Op 28 okt. 1618 had hij met zijn toenmalige vrouw Cunera Jans hun zoon

a Burgerboek.

b Burgerboek Sneek 1517-1612, f. 46.

c Sneek D6.

d Burgerboek Sneek, f. 58.

e Ordonnantieboek Gedeputeerde Staten.

f *Navorscher* V, bl. 6.

g Achtkarspelen V1.

h Sneek X2.

i *Vrije Fries* 16 (1883), p. 73.

j Sneek X2.

k Sneek DD2, f. 159°.

Andreas laten dopen. Fredericus Stellingwerf is vóór 7 maart 1622 overleden.^a

In febr. 1623 werd dr. Petrus Moll, rector, lidmaat te Sneek. Hij was hier geboren in nov. 1596. Op 10 febr. 1626 trouwde hij te Sneek met Ulrica Hielckes Hannema . In febr. 1647 werd hij hoogleraar Grieks te Franeker.^b

Op 13 mei 1647 kwamen Justus Scaevola, rector te Sneek, en Idsche Jouckedr., zijn huisvrouw, met attestatie van Workum.^c Op 30 nov. 1649 was Justus Scaevola nog steeds 'rector scholae' te Sneek, maar zijn vrouw was toen Yetske Aesgema.^d Omstreeks 1653 werd hij conrector te Leeuwarden.^e

Op 26 nov. 1653 werd te Franeker attestatie gelicht van Wilhelmus van der Marck S.S.M. cand.^f en 'rector scholae' te Sneek, en Margaretha Cloppenburg van Franeker. Ze waren op 31 maart 1653 in Sneek ingekomen. Hun zoon, gedoopt te Sneek op 1 jan. 1656, was Johannes à Marck en werd later de grote calvinistische dogmaticus en hoogleraar te Franeker. In febr. 1655 behoorden zij nog tot de lidmaten. Rector van der Marck is in sept. 1667 te Sneek overleden.

In 1668 werd ds. Gualterus Steentilla aangesteld als rector van de Latijnse school te Sneek.^g Hij is in april 1668 ingekomen met attestatie van Franeker. Op 21 maart 1669 is hij in Sneek getrouwd met Siouckijn Melchers Hellendoorn, ook van Sneek. Hun zoon Melcher werd hier gedoopt op 17 nov. 1669 en is later predikant te Beetsterzwaag geworden. Hun zoon Johannes is hier gedoopt op 5 maart 1671 en werd later predikant te Wolsum. In 1672 kregen ze nog een dochter en op 27 okt. 1676 een zoon, Dirck.

In 1684 werd ds. David Flud van Giffen, hofprediker bij de Friese Nassau's, benoemd als rector te Sneek.

Op 25 april 1689 is ingekomen met attestatie van Franeker: ds. Isaacus Valkenaar, 'rector der schole deser Stede'. Hij was al eerder in dat jaar aangesteld.^h

Op 10 juli 1690 is ds. Mevius Pollius ingekomen met attestatie van Franeker. Ook hij was eerder dat jaar al benoemd als rector. Op 2 aug. 1691 is hij te Sneek getrouwd met Hiltie Ages Looxma, van Sneek. In 1692 werd het traktement van de rector verhoogd.ⁱ Op 14 maart 1694 werd hun zoon Age gedoopt. In 1694 werd besloten 'niet meer praeceptoren als rector of conrector te houden; en ook geen Duitse meester op enig tractement te beroepen'.^j

Op 11 juli 1695 is van Groningen ingekomen: Arnoldus Martini, S.S.M. cand. en rector. Hij was eerder in 1695 tot rector aangesteld en is in 1695 reeds vertrokken.

Op 19 maart 1696 is van Franeker ingekomen: Franciscus Henricus Gulichus, 'Phil. Doct. et S.S.M. cand.' en rector. Hij was in 1695 reeds tot rector benoemd.^k Hem werd in 1699 ook het zondagavond preken opgedragen. In juli 1699 was hij hier nog in functie.^l

a Sneek DD2, f. 176.

b Staten Resolutie.

c Lidmatenboek Sneek.

d Sneek X6, f. 163.

e Sneek X6, f. 311.

f *Sacro Sancti Ministeri cand.*= kandidaat tot de Heilige dienst, d.w.z. beroepbaar als predikant.

g Reg. Resolutieboek.

h Reg. Resolutieboek.

i Reg. Resolutieboek.

j Reg. Resolutieboek.

k Reg. Resolutieboek.

l Apeldoorn, L.J. van, *De kerkelijke goederen in Friesland* (Leeuwarden 1915), II, p. 251.

In 1701 werd Johannes Doijtsma, S.S.M. cand., benoemd als rector. Hij is op 8 dec. 1701 ingekomen met attestatie van Helmond. Hij was omstreeks 1675 geboren. Ook hij werd zondagavondpreker in Sneek. De huwelijksaangifte van hem en Doedtje Nordingh, beiden te Sneek, was op 27 nov. 1702 alhier. Ze zijn op 10 dec. 1702 getrouwd. Zij werd op 24 juli 1705 lidmaat op belijdenis van het geloof. Op 12 juli 1706 werd hun zoon Curtius gedoopt. In 1708 was hij hier nog als rector, maar in 1728 was hij rector te Hoorn. Hij is vóór 1738 overleden.

In 1703 werd besloten dat 'Rectors discipulen in 't toecomende sonder mantels ter schole te gaan'.^a

In 1708 werd Valerius Doitsma tot rector benoemd op een traktement van f 500,-. Op 4 dec. 1711 was de huwelijksaangifte van Valerius Doitsma, 'rector scholae' te Sneek en Aletta van der Camp uit Workum. Ze zijn vermoedelijk getrouwd op 20 dec. van dat jaar. Op 10 jan. 1712 kwam de attestatie van Aletta binnen. (Valerius was een broer van Johannes Doitsma, de vorige rector.) Op 14 juni 1714 werd hun zoon Jacobus hier gedoopt. In juli 1719 was hij nog in functie en in 1720 vertrokken zij naar Enkhuizen.^b

In 1720 werd Sybrandus Wiarda, kandidaat, aangesteld als rector te Sneek.^c Het traktement bedroeg 500 c.g. per jaar. Tegelijk moest hij ook bij provisie de conrector waarnemen, want die functie was op dat moment vacant. Om die reden werd het jaartraktement van de praeceptor met 50 c.g. verhoogd. In 1742 besloot de magistraat het erf van de Latijnse school tot een tuin te maken.^d Sijbrandus Wiarda was in 1738 en in febr. 1748 nog in functie als rector.

In 1757 werd Antonius de Rooij tot rector benoemd; hij ontving toen 150 c.g. als verhuiskosten. Hij hield op 1 juni 1758 zijn inaugurele rede 'yn 'e lytse tsjerke'. Zijn vrouw heette Lucretia Magdalena Ammon. Hun zoons Jan Frederik en Assuerus zijn hier gedoopt op respectievelijk 22 april 1759 en 19 juni 1761.

In 1774 werd Johannes Sterk rector van de Latijnse school te Sneek. In datzelfde jaar werd besloten zijn inaugurele oratie te laten drukken.

In 1792 werd Johan Willemsz. van Druten benoemd als rector. Hij trouwde op 11 okt. 1796 met Johanna Jans Sloterdijk uit Sneek. In jan. 1797 vroeg hij in de *Leeuwarder Courant* 'kostdiscipelen om die voor de academische studiën voor te bereiden'. Hij was hier in juli 1811 nog als rector.

In 1818 werd Hendrik Amersfoort aangesteld als rector, hij was ook schoolopziener. Zijn vrouw was Sijtske Agatha Bergsma; zij is op 35-jarige leeftijd gestorven op 20 nov. 1827. Hij was lid en secretaris van de Provinciale Commissie van Onderwijs en is ook voorzitter van het Friesch Genootschap geweest. Hendrik Amersfoort werd in 1839 nog genoemd als rector. Hij is op 8 mei 1843 gestorven, oud bijna 47 jaar.

Sedert 1 okt. 1843 was Peter Jacobus Costerus rector van de Latijnse school in Sneek. Hij was eerder conrector te Arnhem. De school stond toen op het Oud Kerkhof. In dec. 1848 werd hij gekozen tot lid van de Tweede Kamer. In 1859 waren er nog 28 leerlingen. Hij is gestorven op 16 maart 1862, oud 55 jaar. Zijn weduwe Antoinette Witteveen is in 1864 overleden.

a Reg. Resolutieboek Sneek.

b Reg. Resolutieboek.

c Sneek R3.

d Reg. Resolutieboek.

In 1862 werd dr. E. Mehler, rector te Enkhuizen, aangesteld als rector te Sneek. Hij vertrok in 1871 naar Zwolle. Op 26 jan. 1871 werd hij opgevolgd door dr. A.G. Kok, conrector te Assen. In 1876 was hij nog steeds rector van de Latijnse school in Sneek.

Op grond van de Wet op het Hoger Onderwijs van 1876 werd de Latijnse school in 1879 omgezet in een gymnasium. Als rector werd toen dr. J.H. Moll benoemd, die op 1 sept. 1886 naar Amersfoort vertrok. Hij werd toen in Sneek opgevolgd door conrector dr. A.E.

Beuzekamp. Deze kreeg per 1 mei 1909 eervol ontslag. Zijn opvolger was dr. P.Groeneboom, conrector te Assen.

In 1911 werd dr. W.G.C. Wagner rector in Sneek; hij overleed op 7 juli 1912. Op 3 sept. 1912 kwam zijn opvolger: dr. H.D. Verdam, conrector te Leeuwarden. In 1918 is hij naar

Dordrecht vertrokken, alwaar hij tot maart 1934 werkzaam was. In jan. 1937 is hij overleden. Op 9 sept. 1918 werd dr. J.H.W. Strijd aangesteld als rector; in 1920 werd hij rector in Schiedam. Op 28 juni 1920 werd hij opgevolgd door dr. J.W. van Rooijen, die op 16 aug. 1925 kwam te overlijden. Op 1 jan. 1926 werd dr. J.J.E. Hondius benoemd als rector te Sneek. In 1931 werd hij opgevolgd door dr. C.M. Buizer.

In 1946 werd dr. E.B.J. Postma aangesteld als rector. In sept. 1948 werd hij rector te 's Gravenhage. In datzelfde jaar werd hij opgevolgd door dr. S. Blankert, leraar oude talen te Kampen. In 1954 werd hij conrector in Schiedam.

Conrectoren

Op 5 febr. 1508 werden mr. Cornelis en mr. Jan de scholen opnieuw gegund en toegestaan tot *Petri en Jacobi*. Zij mochten de kinderen niet 'oneerlicken corrigeren en qualicken' behandelen. Dan moesten 'onse Amptman ende die Raet' hen terstond hun dienst opzeggen.^a

Op 3 maart 1544 werd mr. Gercke 'door Olderman, Burgemeester en Schepenen' aangenomen als schoolmeester op 34 goudgulden traktement.^b

In 1590 werd Wilhelmus Baudartius genoemd als conrector te Sneek. In nov. 1600 was Johannes Jelmeri conrector in Sneek. Zijn vrouw heette Gerlant Oenema en hun zoon Jelmer.

In 1613 behoorden tot de lidmaten: Hendricus Hermanni Luinga, conrector en Foeckien Jansdr. 'zijn wijff'. Reeds in jan. 1608 hadden zij hun zoon Hendrick hier laten dopen. In 1609 en 1612 was hij hier nog. Hij was blijkbaar een zoon van de Berlikumer predikant Hermanus Luinga.

Op 14 juni 1622 was Taco Gellius, conrector te Sneek, getuige bij een testament.^c Op 19 april 1625 zijn te Sneek getrouwd: Taco Jelly, conrector, met Jantien Floreijt, beiden van Sneek. In 1629 kwam hij niet meer voor onder de lidmaten.

In mei 1620 lieten Lambertus à Velsen en zijn vrouw Geertien hun zoon Anne dopen. In 1622 werd hun zoon Coenraedt hier gedoopt. (Hij werd toen nog niet als conrector omschreven.) Op 12 nov. 1624 werd hij 'sub-rector' genoemd.^d Zijn vrouw heette toen Gerrijtien Jelisdr. Lambertus à Velsen, 'Latinse scholmester' is op 7 jan. 1625 hertrouwd met

a Sneek D2, f. 82.

b Burgerboek Sneek 1517-1612, f. 43.

c EEE1.

d Sneek X4.

Maicke Fransen van Sneek. Hij werd lidmaat in 1626 en in okt. 1629 werd hij nog steeds genoemd als conrector. Ook op 17 jan. 1640 werd Lambertus van Velsen genoemd als conrector te Sneek.^a

Op 18 sept. 1656 was Paulus Joannis conrector en S.S.M. kandidaat. Hij was kort tevoren in Sneek gekomen. Zijn vrouw heette toen Trijntie Mols. Op 6 dec. 1663 werd hier hun zoon Joannes gedoopt; zijn vrouw werd toen Trijntie Hendricks genoemd. Op 13 okt. 1665 werd hun zoon Jetze gedoopt. Paulus Joannis werd in 1668 tot predikant beroepen in Gaastmeer. Op 11 jan. 1668 was er huwelijksaangifte van Joannes Jansonius van Franeker S.S.M. cand. en 'meester der Lat. schole te Franeker', en Margrietie Hobbema van Sneek. In juni 1668 zijn zij met attestatie naar Sneek gekomen. Ook in dec. 1668 waren zij beiden nog in Sneek.^b Op 11 maart 1670 hertrouwde Joannes Jansonius, S.S.M. cand. en conrector te Sneek, met Trijntie Caspers, ook van Sneek. Hun zoon Johannes werd hier gedoopt op 21 dec. 1670 en in 1674 lieten zij een dochter dopen. In maart 1683 vertrok Trijntie Caspers, weduwe van wijlen de conrector Jansonius, uit Sneek.^c

In mei 1676 werd Johannes Steenhovius, predikant te Terkaple, benoemd tot conrector aan de Latijnse school in Sneek. (Per 5 mei 1676 werd hij van de Classis gedimiteerd.) Zijn vrouw heette Djucke Assuerus. Hij hertrouwde te Sneek op 27 okt. 1678 met Vrouwkien Hellendoorn, beiden van Sneek.

In 1678 werd Andreas Pama aangesteld als conrector.^d Op 17 juli 1680 was de huwelijksaangifte van Andreas, Pama S.S.M. cand. en 'conrector scholae' te Sneek, en Anna Catharina van Minden, beiden van Sneek. Hun zoon Johannes werd hier op 10 juni 1681 gedoopt.

Op 1 juni 1682 werd dr. François Bruinas, van Joure, aangesteld als conrector. In maart 1696 trouwde hij met Elisabeth Christoffels. Hun zoon Elias is te Sneek gedoopt.

In 1697 werd ds. Martinus Swarte, kandidaat, als conrector van de Latijnse school aangesteld. Hij werd op 1 juli 1703 predikant te Engelum.^e In 1703 werd J. Vogelsang tot conrector benoemd.^f

Op 9 febr. 1707 werd op nominatie van Hare Hoogheid tot conrector in Sneek benoemd: Valerius Watze Doitsma.^g Hij kwam op 14 april 1707 als S.S. Theol. student van Franeker naar Sneek. In 1708 werd hij tot rector in Sneek benoemd.

Op 15 okt. 1711 was er huwelijksaangifte van Sijbrandus Wiaarda, S.S.M. cand. en conrector te Sneek, met Jancke Pijters Minnema te Sneek. Ze zijn op 25 okt. 1711 te Sneek getrouwd.

Op 18 jan. 1719 was hij nog conrector toen hun zoon Wijtze hier gedoopt werd, maar in 1720 werd hij benoemd tot rector tegen een salaris van f 500 per jaar. Er werd toen niet direct een opvolger als conrector aangesteld. Sijbrandus Wiaarda is tussen 15 jan. 1757 (testament) en 3 maart 1757 (benoeming voorgden) overleden. Hij werd omschreven als oud-conrector te Sneek.^h

In 1756 werden de rector en de praeceptor, emeriti verklaard. Ook gaf de vroedschap

a Hof HHH2, f. 16°.

b Doopboek.

c Authorisatieboek.

d Reg. Resolutieboek.

e T.A. Romein, *Naamlijst der predikanten* (Leeuwarden 1886), p. 65.

f Reg. Resolutieboek.

g R.A. Aanwinsten 1913, no. 21.

h Sneek R3.

toestemming om een rector, conrector en praeceptor te benoemen en om de scholen te repareren.^a

In 1765 werd Matheus Otto de Haan, praeceptor te Sneek, aangesteld als conrector.^b In 1770 werd een resolutie aangenomen tegen de conrector M.O. de Haan.^c In 1772 was hij hier nog als conrector. Eind juni 1773 is hij hier overleden; zijn weduwe ontving f 200,- per jaar.

In 1774 was Johannes Jacobus Juneman conrector te Sneek. In 1780 was B. Klein conrector; zijn traktement werd toen met f 100 verhoogd.^d In 1786 werd de conrector B. Klein 'geaccordeerd' een kamer in de Latijnse scholen te bewonen.^e

In dec. 1846 werd te Sneek een conrector gevraagd op een traktement van f 500 en de 'Minervalia' (schoolgelden); hij moest in het bijzonder in staat zijn tot het geven van onderwijs in reken-, stel- en wiskunde. In feb. 1847 werd dr. L.P. Ouwersloot, kandidaat in de letteren te Heemstede, benoemd als conrector. Behalve een conrector werd in 1847 ook een onderwijzer in wiskunde aangesteld. In 1865 was L.P. Ouwersloot nog steeds conrector te Sneek.

In 1954 werd drs. A. van Bruggen benoemd tot conrector.

Derde Latijnse meester, praeceptor of hypodidasculus

In okt. 1629 was Michael Johannes, hypodidasculus, lidmaat in Sneek. Zijn vrouw heette Siouck Michaelis.^f

Op 17 mei 1639 was Sijmon Thomasz Hoffmannus schooldienaar in de onderste Latijnse school te Sneek.^g Op 2 aug. 1638 was hij hier getrouwd met Maycke Gerrijtsdr., die in 1625 te Burgwerd c.a. was. Beiden behoorden in febr. 1655 nog tot de lidmaten in Sneek.^h (Toen was hij waarschijnlijk conrector.)

In 1655 behoorden tot de lidmaten in Sneek: Johannes Aatsma en Acke Bonsel, echtelieden. Mogelijk was hij de derde Latijnse meester.

In 1663 werd G. Knoop benoemd tot praeceptor te Sneek.ⁱ Op 21 mei 1675 trouwde Gijsbertse Cnoop, S.S.M. cand. 'alsmede bedienaer der Latijnsche schole tot Sneek', met Tietsche Jacobs, ook van Sneek.

In 1677 werd L. Daversma, aangesteld als ondermeester van de Latijnse school.^j Op 29 mei 1687 werd hier gedoopt: Wigerus, zoon van Lodewickus Daversman of Davidsman, praeceptor van de Latijnse school te Sneek, en Hittie Binses Loockxma. In nov. 1688, aug. 1699 en jan. 1700 was Ludovicus Daversma praeceptor te Sneek.^k Ook op 15 febr. 1701 was

a Reg. Resolutieboek.

b Reg. Resolutieboek 1765.

c Reg. Resolutieboek.

d Reg. Resolutieboek.

e Reg. Resolutieboek.

f Lidmatenboek.

g Sneek X5, f. 255.

h Lidmatenboek.

i Reg. Resolutieboek.

j Reg. Resolutieboek.

k Authorisatieboek.

hij nog steeds in dienst van de school.^a

Op 5 mei 1708 was de huwelijksaangifte van Rinnert Hogenbrug, 'praeceptor scholae' (in 1707 aangesteld) en Sijdske Boelens, beiden van Sneek. Op 20 mei 1708 zijn zij getrouwd. Hun zoon Tomas is hier gedoopt op 25 jan. 1709. Rinnert Hogenburg was in aug. 1725 nog in dienst van de school. Toen in S. Wiarda in 1720 rector werd en er direct geen nieuwe conrector aangesteld werd, werd zijn traktement met 50 c.g. verhoogd.

In sept. 1730 was Theodorus P. Couperus S.S.M. cand. en praeceptor te Sneek. Hij was een jaar eerder al aangesteld. Zijn vrouw heette Doutien Hanses Rodenburg. Op 22 maart 1730 waren zij met attestatie van Jutrijp in Sneek gekomen. Hun zoon Taco Theodorus werd hier in sept. 1730 gedoopt. Theodorus Couperus was in sept. 1734 nog in dienst van de school. In 1757 werd F.B. Hassieur aangesteld als praeceptor van de Latijnse school te Sneek.^b

In 1761 was de Applicatie van het Reglement op de Latijnse Scholen.^c

In 1760 werd Mattheus Otto de Haan benoemd als praeceptor. Op 18 april 1761 vond de huwelijksaankondiging plaats en op 13 mei 1761 trouwde hij met Anna Portegies uit Den Haag. Hun zoons Cornelis, Allert en Johannes zijn hier respectievelijk gedoopt op 14 mei 1762, 19 dec. 1765 en 22 jan. 1768; later nog zoon Hero op 18 maart 1770. Mattheus de Haan werd in 1771 tot conrector benoemd.

In 1775 was Bernardus Klein praeceptor van de Latijnse school te Sneek; in 1788 was hij dat nog.

Op 23 juni 1855 werd aanbesteed: 'het afbreken der Lat. school met woonhuis daaraan, lang 30 en breed 7 Ned. el en het maken van een nieuwe school, lang 15,5 en breed 7,6 Ned. el'. Er werd dus weer een nieuwe school gebouwd.

In 1860 werd dr. R.J. Lambrechts, praeceptor te Sneek, benoemd tot conrector te Hoorn. Hij werd in okt. 1860 in Sneek opgevolgd door J.A. van Gennip, 'Phil. Theol. Mag. Litt, Hum. et Jur.' te Groningen. In nov. 1864 werd hij rector te Brielle.

Schoolmeesters 1^e School

In 1541 was Jacob Cowellens schoolmeester te Sneek; hij werd op 18 maart 1541 benoemd:

Op huijden den 18 dach Martij heft die Stadt aengenoemde Jacob Cowellens voer een scoelmeijster op conditien hiernaevolgende, te weten datter geen scoelen sullen wesen binnen Sneeck buyten die scrijfscoel ende des soe sal hij die scoel regieren een jaar lanx en soe sal hij jaers van die Stadt hebbe 10 car.gl. en op elcke varndel jaers zijn gelt daar van te boeren.^d

In 1553 was mr. Pieter Mol schoolmeester te Sneek.^e Op 13 maart 1565 werd mr. Jan 'die oude schoelmeyster' genoemd.^f In de jaren 1572/1573 was mr. Joucke Jouckesz schoolmeester te Sneek, samen met Marij zijn huisvrouw.^g

a Sneek Z3, f. 99°.

b Reg. Resolutieboek.

c Reg. Resolutieboek.

d Recesboek Sneek D3; 18 Martij 1541.

e Burgerboek Sneek.

f Sneek W1, f. 190.

g Rentmeestersrekeningen, f. 22.

Omstreeks 1583 werd mr. Rombert Siverts lidmaat. Hij was schoolmeester, want in febr. 1586 werd Jan gedoopt; 'Romberti scholmeesters' en Here Herres kind. Ook in 1588 waren zij hier nog: mr. Rombert Siurdsz en Herre, 'sin wiff'.

In jan. 1589 kwamen in Sneek voor: 'mr. Andries Siurtsz, scholmeister en Maritke Brandtsen, sin wijff'. In okt. 1590 werd hun zoon Sijurt geboren; in sept. 1592 Hendrik en in sept. 1594 een dochter. Ook op 5 dec. 1595 werd hij genoemd als schoolmeester.^a Op 8 juni 1600 werd zoon Ipke geboren en op 4 okt. 1601 Bernardus. In 1604 was Andries Siurtsz hier nog als schoolmeester.

In sept. 1604 was Steven Jans schooldienaar binnen Sneek.^b Op 7 sept. 1622 werd hij Steffen Joannisz. genoemd.^c

In 1613 behoorde Dirck Heijns 'schoelmeester' tot de lidmaten. Hij trouwde hier op 24 juni 1621 met Nies Reiners, beiden van Sneek. In aug. 1623 werd hier hun zoon Heijn gedoopt. In okt. 1629 was Dirck Heijns hier nog als 'Duijtse meijster'; zijn vrouw werd toen Nies Dircks genoemd.^d

In nov. 1639 lieten Feije Tijssens en Trijntje Pijters Moll hun zoon Isaak dopen. Op 24 jan. 1640 was Feije Tijssens 'schoeldienaar binnen Sneek'.^e In juli 1643 werd hun zoon Thijs gedoopt. Ook in 1647 was Trijntje Pijters Moll zijn vrouw.^f Op 10 okt. 1651 en 2 aug. 1661 was hij hier nog.^g Op 1 febr. 1655 werd Cornelis gedoopt; hij was de zoon van mr. Feijo Tijssen en Tijetske Heerema. Beiden behoorden in februari 1655 nog onder de lidmaten; hij werd omschreven als 'Duijtse schoolmeijster'.^h Op 2 aug. 1661 was hij hier nog.ⁱ

In okt. 1664 kwam Adriaen Jansen Stellingwerff, als voorzanger en schoolmeester in Sneek, met attestatie van Blokzijl. Op 21 april 1666 zijn Adriaen Jansen Stellingwerff, voorzanger en schooldienaar binnen Sneek, en Aeffien Jans Brouwer, beiden van Blokzijl, in Sneek getrouwd. Hun zoon Jan is hier gedoopt op 5 juli 1668, zoon Augustinus op 19 maart 1671 en in sept. 1672 een dochter. De schoolmeester was tevens voorlezer in de kerk. In 1668 werd het traktement van de schoolmeester annex voorlezer verhoogd. Ze waren omstreeks 1700 nog in Sneek.

Op 31 dec. 1679 is Albert Jansen, rekenmeester, met attestatie van Workum ingekomen. In 1693 werd Jan Sijmens door de magistraat toegestaan om in Sneek een bijschool te houden.^j Op 5 juli 1693 werd Sijmen gedoopt, zoon van Jan Sijmens, schooldienaar te Sneek en Trijntie Clases.

In 1675 werd Fedde Roukes aangesteld als voorzanger.^k Later kwam daar protest tegen. Op 24 nov. 1691 was mr. Fedde Roukes hier.^l Hij was waarschijnlijk een broer van mr. Ulcke Rouckema te Deinum. Op 17 sept. 1697 was mr. Fedde Rouckama, schooldienaar te Sneek,

a Sneek X1.

b Gedep. Staten Ga2.

c Sneek DD2, f. 299.

d Lidmatenboek.

e Sneek X5, f. 271.

f Sneek X6, f. 98.

g Sneek X6, f. 243.

h Lidmatenboek.

i Sneek X6, f. 517.

j Reg. Resolutieboek.

k Reg. Resolutieboek.

l Hof EEE6. f. 257.

getuige bij een testament.^a Dat was ook het geval op 17 sept. 1699.

Op 12 aug. 1738 werd Gerrit Muiselaar, geboren te Hindelopen, van Roordahuizum in Sneek beroepen tot organist en stadsschoolmeester.^b

In 1754 werd Eeltje Muiselaar aangesteld als stadsschoolmeester en organist te Sneek. Hij trouwde op 26 okt. 1754 met Aeltie Jans Pompaer van Amsterdam. (De huwelijksaangifte was in sept. 1754.) In 1761 was hij tevens klokkenist. In 1773 droeg hij het organist- en klokkenist-ambt over aan zijn zoon Gerrit Eeltjes Muiselaar, maar hij bleef zelf schoolmeester tot ca. 1789. Hij werd in 1792 'old-organist, klokkenist en stadsschoolmeester' genoemd. Aeltie Jans is in maart 1793 overleden; mr. Eeltje leefde toen nog.

In 1782 was G. Gorp aangesteld als stadsschoolmeester.^c

In de *Leeuwarder Courant* van 4 aug. 1787 werden sollicitanten opgeroepen voor schoolmeester en voorzanger te Sneek, op een traktement van f 300,- en een vrije woning.

In het voorjaar van 1788 werd Lambertus Koopmans, geboren te Kuinre, uit Sloten benoemd tot stadsschoolmeester tevens landmeter en 'wijnroeijer'. Hij werd op 17 sept. 1790 burger.^d In 1792 trouwde hij met Richtje Hoitema; ze woonden in de Marktstraat. Op 3 sept. 1803 werd hun zoon Cornelis geboren. Hun zoon Gerrit L. Coopmans verongelukte in febr. 1805 in het ijs op de Wielen bij Langweer, nog 'vrijer zijnde'. Een andere zoon Jan L. Coopmans is in juli 1806 op 8-jarige leeftijd overleden.^e

In juni 1796 werden in de *Leeuwarder Courant* sollicitanten opgeroepen voor stadsschoolmeester te Sneek, voor een vast traktement van f 250,- per jaar en 'met goede Patriottische gevoelens bezielde'.

Op 2 febr. 1815 werd Lambertus Koopmans ontslagen, met intrekking van zijn algemene toelating, wegens fraude, gepleegd als scheepsmeter en ijkmeester te Sneek. De school werd toen de 1e Stads-Burgerschool genoemd.

In 1815 werd Jacob Hijltjes Fortuin provisioneel benoemd aan deze school. Later is hij naar Stavoren vertrokken. Op 28 nov. 1815 werd Willem van Haert, 1ste rang, van Den Burg (Texel) aangesteld. Het traktement bedroeg toen f 550,- plus de schoolpenningen (f 1,- per leerling per kwartaal), twee schouw turf, f 100,- voor een woning en f 100,- voor een ondermeester. Zijn vrouw was B. Rab; zij leefde in 1826 nog. Op 12 dec. 1839 hertrouwde hij als weduwnaar met de weduwe Gatske Prom. Zij is op 4 aug. 1848 op 45-jarige leeftijd overleden. Hij verkreeg op 1 april 1849 eervol ontslag en is toen naar Oirschot vertrokken. Op 1 okt. 1849 kwam zijn opvolger: Jan J. Visser, van Beetsterzwaag. Vanaf 1859 was hij ook directeur van de Normaalschool te Sneek. Sedert 1861 werd op deze school ook wiskunde en Frans onderwezen. In 1864 werd deze school: de 'Burgerschool voor jongens'; het schoolgebouw stond aan het Oud Kerkhof. Vanaf 1880 werd deze school Gemeenteschool No. 1 genoemd. De heer J.J. Visser herdacht op 1 dec. 1884 zijn 50-jarige ambtsvervulling. Voor deze school werd in 1885 een nieuwe school gebouwd op de plaats van de oude Tusschenschool aan de Oude Koemarkt; op 6 jan. 1886 werd de school in gebruik genomen. In 1896 werd het gebouw aan de Oude Koemarkt vergroot en ingericht voor de

a Hof EEE6. f. 177°.

b Burgerboek.

c Reg. Resolutieboek.

d Burgerboek.

e Begraafregister Sneek.

gecombineerde Jongens- en Meisjesschool voor O.L. en MULO; later School No. 1 genoemd. De combinatie kwam op 1 sept. 1896 tot stand. De heer J.J. Visser kreeg met ingang van die datum eervol ontslag met dankbetuiging voor langdurige trouwe dienst. Aan het hoofd van de gecombineerde school kwam R. van den Berg te staan. (Zie ook verder.)

Schoolmeesters 2^e School

In 1559 was Jochem Lyeuwesz. schoolmeester in Sneek.^a In 1578 was hier Aefke, de weduwe van mr. Hugo.^b (Het is niet zeker of mr. Hugo ook schoolmeester geweest is.)

Omstreeks 1583 was mr. Stephanus (Steven of Steffen) Jansz. lidmaat in Sneek. In april 1584 werd zijn vrouw Siouck Sijbrantsdr. lidmaat. Beiden leefden nog in 1590. Hij was hier nog als schoolmeester in sept. 1604 en ook op 7 sept. 1622.^c Hij werd ook wel mr. Steffen Johannisz. genoemd.

Op 19 maart 1611 was Dirck Dircksz. 'schoolmeijster tot Sneek'.^d In 1629 was Rebecca de weduwe van mr. Hero.^e In okt. 1629 was Michael de Hun 'meijdemeester'.^f

In okt. 1629 was Adriaen Joostes Duijtse meijster; zijn vrouw was toen Helena van Langen.^g In diezelfde maand werd er melding gemaakt van Adam 'schoolmeijster'.^h Op 16 jan. 1635 was mr. Adriaen Joostes schooldienaar te Sneek.ⁱ

Op 3 febr. 1642 werd Robertus Calsbeek, van Kampen, burger van Sneek.^j In het Burgerboek werd de functie maar zelden vermeld, maar in een andere bron werd hij omschreven als 'schooldienaar en jongman'.^k

Op 31 mei 1645 trouwde Petrus Dominici, schooldienaar binnen Sneek, met Maycke Arryans. Op 15 jan. 1647 werd hij hier ook genoemd als schooldienaar.^l Zij waren hier op 1 nov. 1650 nog: Pijtter (Petrus) Douwes Faber, 'schooldienaar der stad Sneek', met zijn vrouw Maeycke Adriaensdr. Hun zoon Douwe werd hier gedoopt op 20 okt. 1650. Op 10 jan 1653 waren zij hier nog.^m Hij was op 23 maart 1654 nog als schoolmeester in Sneek.ⁿ Hun zoon Aerjaen werd hier op 12 aug. 1655 gedoopt.

In febr. 1655 behoorden Sine Hoittes, schoolmeester, en zijn vrouw Antje tot de lidmaten. Ze zijn later naar Heerenveen vertrokken.

In febr. 1655 was Antoni de Hont hier als schoolmeester.^o Op 25 sept. 1664 is Johannes Roberti Calsbeek, 'extra ordinariis schooldienaar', in Sneek getrouwd met Geeltie Haneses, beiden van Sneek. Op 11 aug. 1665 werd hun zoon Rombertus gedoopt.

a Burgerboek.

b Lidmatenboek.

c Ged. Staten Ga2 (1604) en Sneek DD2, f. 299 (1622).

d Wymbritseradeel Q4.

e Lidmatenboek.

f Lidmatenboek.

g Lidmatenboek.

h Lidmatenboek.

i Sneek X5, f. 53.

j Burgerboek.

k Lidmatenboek.

l Sneek X6, f. 74.

m Sneek DD7, f. 114 en 240.

n Sneek I8.

o Lidmatenboek.

Op 1 dec. 1679 trouwde Gellius Terwinkel, schooldienaar in Sneek, met Aerntien Aerns van Groningen. (Hun huwelijk was reeds op 18 mei 1678 aangegeven te Sneek.) Dit was zijn tweede huwelijk. Waarschijnlijk is hij in 1677 overleden, want in okt. 1677 werd een voogd benoemd over Jellis, oud 3 weken, zoon van mr. Gellius Terwinkel, overleden, en van Aertie Aerns. Er waren voorkinderen: Hiltie, Bauckien en Sijmen Jelles Terwinkel, oud respectievelijk in het 15e, 12e en 7e jaar, waarvoor reeds in juli 1677 voogden werden benoemd. In febr. 1679 hertrouwde Aertie Aerns met Johannes Jurryans, beiden van Sneek.

In maart 1680 was mr. Stoffel Louws (Rouckema) hier, met Aeke Hoytes zijn vrouw. Ze waren op 6 dec. 1677 van Roordahuizum met attestatie ingekomen. In dat jaar was hij te Sneek aangesteld als schoolmeester, onder de naam Lou Stoffels.^a Op 19 maart 1680 werd hier hun zoon Douwe gedoopt. Op 8 mei 1694 was men 'ten sterfhuize van mr. Stoffel Lous, in leven schoolmr. te Sneek.'^b (In 1722 werd een Lourens Stoffels (mogelijk een zoon van Stoffel Lourens) te Sneek 'gecondemneert' om 8 dagen op water en brood te zitten.)

In 1693 werd B. Oldendorp door de magistraat toegestaan een rekenschool te houden en kreeg Obbe Tjeerds toestemming een bijschool te houden.^c Op 3 febr. 1694 was de huwelijksaangifte van Obbe Tiaerds (Westra), schooldienaar binnen Sneek, met Brecht Sioerds uit Joure. Zij zijn op 18 febr. 1694 te Joure getrouwd; hij was afkomstig van Westermeer. Hij werd omstreeks 1705 schoolmeester te Joure en later te Stiens.

In 1706 werd G. Oevering aangesteld als organist, schrijf- en rekenmeester.^d In 1727 was Trijntje Gerrits, de vrouw van Christoffel de Vries schooldienaar te Sneek, 55 jaar oud.^e Op 21 juni 1747 werd Gosse Lelijveld, schoolmeester lidmaat op belijdenis van het geloof; zijn vrouw was toen Janke Zeilstra. In 1751 werd Jacob Foppes aangesteld tot tweede stadsschoolmeester en in 1757 tot stadsschoolmeester.

Op 3 febr. 1764 is mr. Wybe Jans, geboren te Elsloo, burger geworden. Hij was afkomstig van Gorredijk, waar hij ook schoolmeester was.

In 1765 was aan Johannes Feddes 'bij provisie geaccordeerd school te houden in de ledige schoolkamer op 't kerkhof'.^f In juli 1768 is een kind van Johannes Feddes, schoolmeester, overleden.^g

In nov. 1769 en in mei 1773 was Johannes Haagsma schoolmeester te Sneek, 'op de Cingel'. Bij hem waren 'te huur heele en gedeelten van loten in de 5e classe der Generaliteits 57^e loterij, die de 24e Mei te 's Hage zal getrokken worden; prijs *f* 20 een heel lot; *f* 10 voor een half lot en *f* 5 voor een quart'.^h Hij was hier in 1780 nog. (Ene Johannes Haagsma en zijn vrouw zijn hier beiden in aug. 1801 overleden.)

Andere schoolmeesters

Op 30 sept. 1782 is de schoolmeester Wijbe Donker te Sneek overleden; hij liet kinderen

a Reg. Resolutieboek.

b Sneek U4.

c Reg. Resolutieboek.

d Reg. Resolutieboek.

e Processtukken port. 487, no. 2.

f Reg Resolutieboek.

g Begraafboek Sneek.

h Advertentie *Leeuwarder Courant* (1 mei 1773).

achter.^a

In 1806 was Romke Tjerks Joustra als bijzondere schoolmeester in Sneek. Hij was gehuwd met Jacoba de Raadt. Hun zoon Tjerk werd hier geboren op 26 okt. 1803 . In juli 1812 was hij hier nog als schoolmeester.

In 1840 was P. van Os kostschoolhouder te Sneek.

In febr. 1841 was Jacob Prins huisonderwijzer in Sneek.

Armenschool

In 1815 werd te Sneek een openbare armenschool gesticht. Als hoofd van deze school werd toen Jan Gerrits Krol, 2de rang, van Hindeloopen benoemd. Het traktement bedroeg toen f 600,-, plus f 100,- voor een woning. De schoolbehoeften zouden door de stad geleverd worden: ca. 4 schouw turf en 60 pond kaarsen. Hij deed eind 1820 afstand als hoofd, wegens zijn benoeming tot ijkmeester te Sneek. Op 17 sept. 1821 kwam Yke Wouda Clz., 2de rang, als opvolger. Het traktement bedroeg toen f 700,-, plus f 100,- voor huishuur en f 100,- waarvoor een ondermeester moest worden gehouden. Eind 1837 nam hij ontslag.

Op 9 jan. 1838 kwam Klaas Geel, 2de rang, van Haulerwijk. In 1845 werd een nieuwe school gebouwd. Hij stond hier tot zijn dood op 13 mei 1864, oud 55½ jaar. Zijn weduwe was M. Wildeboer. Op 1 nov. 1864 werd hij opgevolgd door Johannes Bergmans, uit Aalsum. De armenschool stond aan de Oude Koemarkt en werd in 1872 uitgebreid. In 1875 werd een nieuwe School voor Kosteloos Onderwijs gesticht aan het Bolwerk, die op 24 april 1876 in gebruik werd genomen. In 1880 kreeg deze school de naam Gemeenteschool no. 4. Op 1 juli 1886 werd J. Bergmans overgeplaatst naar school no. 3. Hij werd op die dag opgevolgd door G. Stüvel Az., hoofd van de school te Workum. In 1896 werd dit Gemeenteschool no. 3, aan de Kerkgracht. Hij kreeg op 1 nov. 1910 eervol ontslag.

Op 1 febr. 1911 werd J. Velsing, onderwijzer aan deze school, benoemd als hoofd. Hij is in jan. 1916 overleden. In 1916 werd R. Posthumus, onderwijzer aan de school, waarnemend hoofd. Op 1 jan. 1917 werd H. Schurink, onderwijzer te Sneek, aangesteld als hoofd. In 1921 werd School no. 3 uitgebreid met een 7de leerjaar. Hij verkreeg op 1 jan. 1925 eervol ontslag en pensioen en is op 17 maart 1946, op 73-jarige leeftijd overleden. Op 1 juni 1925 kwam F. Pasma van Witmarsum. Aan deze school was toen een schippersklasse verbonden. Hij ging in 1941 met pensioen en is in 1954 te Leeuwarden overleden. In 1941 werd J. Noorman, van School no. 2, benoemd als hoofd van deze school. In 1948 was hij hier nog.

Israëlitische school

In 1855 werd een nieuwe Israëlitische school gesticht. Het was een gesubsidieerde bijzondere school, die op 1 jan. 1861 weer werd opgeheven.

Oude bijzondere scholen

Stads-armenschool

Naast de gewone stadsschool schijnt voor 1795 ook reeds een stads-armenschool bestaan

a Sneek Register van Begravenen 1781-1798.

te hebben. In mei 1747 kwam hier voor: Gosse Douwes Leliveldt, gehuwd met Jancke Zeilstra. In okt. 1777 was Gosse Leliveldt schoolmeester te Sneek. In juli 1779 was hij hier nog steeds. In maart 1788 is mr. Gosse Douwes Leliveldt overleden. Hij werd op kosten van de diaconie begraven.

Van 1788 tot 1790 was Jargle Tijmens Veldtensplindt hier als schoolmeester. Hij was hier in 1785 getrouwd met Luitjen Sijbrens; de huwelijksproclamatie was op 23 juli 1785.

In 1791 kwam Christiaan Jacobus Hofstra als schoolmeester. Deze school, blijkbaar een particuliere armenschool, werd volgens de wet van 1806 een 'Bijzondere school van de 2e klasse'. C.J. Hofstra deed in 1830 afstand wegens ouderdom. De school, staande in de Scharnesteege, werd op 1 febr. 1832 door de eigenaar mr. C.J. Hofstra verkocht.

Weeshuisschool

Ook het weeshuis had een eigen school (1ste klasse). In de *Leeuwarder Courant* van 23 juni 1809 werd een schoolmeester in het Burgerweeshuis te Sneek gevraagd; evenzo op 21 mei 1811. Fr.P. Ferwerda was hoofd van deze school van 1811 tot 1814, toen hij naar Stavoren vertrok. Hij werd toen opgevolgd door Andries C. Sjollema, 2de rang. Omstreeks 1816 werd deze school opgeheven. In 1819 werkte A.C. Sjollema als Franse meester te Grouw.

Departementsschool

In Sneek was ook een Departementsschool (1ste klasse). In 1801 was Leonardus Hugius Koppelman hoofd van deze school. Hij verkreeg in 1801 het volledig getuigschrift. In 1816 werd dit een 'Bijzondere school van de 2^e klasse'. Hij deed in het voorjaar van 1823 afstand en is op 8 mei 1832 overleden, oud 55½ jaar. Hij werd toen 'Onderwijzer der Jeugd' genoemd.

Op 30 juli 1823 werd Pieter Okkes Joling, 2de rang en ondermeester te Scheemda, benoemd als hoofd van deze school. Hij trouwde op 22 jan. 1826 te Bolsward met Jeanne Baars uit Bolsward. Op 1 april 1835 deed hij afstand van zijn functie. Daarna is niets meer van deze school vernomen.

Franse school

In 1830 werd een bijzondere gesubsidieerde Franse school opgericht. De onderwijzer C.H. Fortuin deed in 1859 vrijwillig afstand en toen werd deze school opgeheven. (K.H. Fortuin, onderwijzer te Sneek, had in maart 1852 een ondermeester gevraagd.)

Stads-Tusschenschool

In 1835 werd een stadstussenschool gesticht, die in 1836 in gebruik werd genomen. Op 11 april 1836 werd Hendrik Lubberts Zeilmaker aangesteld als hoofd van deze school. Hij werd op 1 jan. 1859 aan het hoofd van de nieuw opgerichte 2de Burgerschool geplaatst. Hij werd hier op die dag opgevolgd door Gerrit Klaas Geel, geboren op 10 sept. 1835 als zoon van Klaas Geel van de armenschool. Hij was hulponderwijzer te Zwolle. In 1871 is de tussenschool uitgebreid, maar in 1876 werd de school overgebracht naar de voormalige

armenschool aan de Oude Koemarkt. (Het oude gebouw werd bewaarschool.) In 1880 werd deze school de Gemeenteschool no. 3 genoemd. In dec. 1884 werd voor deze school een nieuw gebouw op de Steenklip in gebruik genomen. Het oude gebouw aan de Oude Koemarkt werd geheel vernieuwd en in jan. 1886 in gebruik genomen voor de Jongensschool (Gemeenteschool no. 2). Gerrit Geel Kz. is in 1886, vóór 5 maart, overleden. Zijn opvolger kwam op 1 juli 1886: Joh. Bergmans, van de school voor kosteloos onderwijs. In 1896 werd dit de Gemeenteschool no. 2, in de Kloosterstraat.

Tweede Burgerschool

In 1858 werd een 2de Burgerschool ingericht, dit op 1 jan. 1859 geopend kon worden. Op die dag werd Hendrik L. Zeilmaker Wz., van de tussenschool, aangesteld als hoofd. Hij was op 16 juli 1836 getrouwd met H. van Ossenbruggen. (Zij is in 1864 overleden.) Sinds 1861 werd op deze school ook wiskunde onderwezen. In 1861 publiceerde Zeilmaker een *Leer- en leesboekje voor eerstbeginnenden, met plaatjes* (f 0,075). Ook schreef hij *Beknopte verhalen uit de Geschiedenis des Vaderlands, leesboekje voor leerlingen van de 2^e klas der L.S.* (De 4^e druk verscheen in 1861 bij Van Druten en Bleeker te Sneek; 40 blz. voor 10 st.) In 1864 werd deze school de Burgerschool voor Meisjes, aan de Kleine Kerkstraat. De wiskunde werd toen vervangen door 'nuttige handwerken'. H. Zeilmaker verkreeg op 24 aug. 1878 eervol ontslag; hij was toen 66 jaar en had 46 dienstjaren. H. Gietema, onderwijzer, was van 26 aug. tot 31 dec. 1878 waarnemend hoofd.

In 1878, na de opheffing van de MULO school voor meisjes, werd deze school er een voor LO en MULO voor meisjes. Op 18 maart 1878 werd mej. Catharine Marie Helène Jacqueline Gersen hoofd van deze school. De school werd vanaf 1880 Gemeenteschool no. 1 en werd in 1878 overgebracht naar Leeuwenburg. Dit schoolgebouw werd echter in 1894 afgekeurd, omdat het schadelijk was voor de gezondheid. Mej. Gersen kreeg op 1 juli 1894 eervol ontslag, waarna besloten werd de Scholen 1 en 2 te combineren.

Op 9 okt. 1894 werd R. van den Berg, uit Zwartsluis, benoemd als hoofd en op 1 jan. 1895 trad hij in functie. De feitelijke combinatie kwam op 1 sept. 1896 tot stand en toen werd R. van den Berg hoofd van deze gecombineerde school, in het gebouw van School 2. (Zie verder.)

Fransche school

Op 1 okt. 1838 werd hier een Franse (kost)school voor jongens en meisjes, een bijzondere school, geopend. Als hoofd werd toen P. van Os, 2de rang, instituteur uit Vollenhove aangesteld. Zijn vrouw was J.N. Romswinkel. Hij verkreeg in 1854 eervol ontslag. Deze school werd toen een Openbare Meisjesschool voor de moderne talen. (Later in 1864 een gesubsidieerde bijzondere school (*Het Instituut*, met ook kostschoolleerlingen) en nog later in 1868 een openbare school voor ULO.) Als hoofd werd in 1854 mej. A.J.W. de Jongh, secondante te Assen, benoemd. In 1859 werd een nieuw gebouw in gebruik genomen, met daarin tevens de bewaarschool. Mevr. A.J.W. Cool-de Jongh legde op 1 juli 1875 haar betrekking neer, waarna deze school werd opgeheven.

Na de opheffing van de Franse school voor meisjes werd op 1 sept. 1875 een openbare school voor MULO voor meisjes geopend met als hoofd mej. A.J.D. Holdinga von Beesten.

De school werd ondergebracht in een in 1875 daartoe van het O.B. Weeshuis aangekocht schoolgebouw op Leeuwenburg in Sneek. De school werd in 1878 gecombineerd met de bovengenoemde LO en MULO voor meisjes. Mej. Holdinga van Beesten verkreeg op 1 jan. 1878 eervol ontslag.

Talenschool

Tevens werd in 1854 een aparte Talenschool voor Jongens opgericht; het was een Instituut of Kostschool met als hoofd B. Selhorst, uit Steenwijk. In 1862 was hij hier nog. Deze school werd op 12 sept. 1864 opgeheven, toen een Rijks-HBS werd geopend.

School 1

School 1, de gecombineerde Jongens- en Meisjesschool voor LO en MULO, had op 1 sept. 1896 R. van den Berg als hoofd. Hij vertrok op 1 nov. 1901 naar Arnhem. (Hij is in dec. 1935 op 69-jarige leeftijd overleden.) In maart 1902 werd hij opgevolgd door S. de Boer, van Den Burg (Texel). Sedert 1910 was deze tevens directeur van de Rijks Normaal Lessen. De school werd in 1920 een school voor gewoon Lager Onderwijs, met 7 leerjaren. In mei 1923 werd voor deze School 1 een nieuw gebouw geopend in het Sperkhem. De heer S. de Boer kreeg op 1 febr. 1925 eervol ontslag en pensioen, wegens doofheid. (Hij is op 22 okt. 1939 te Sneek overleden, oud 70 jaar.) Op 1 febr. 1925 werd S. Terpstra, van School 2, benoemd als hoofd. Hij kreeg op 1 dec. 1943 eervol ontslag, omdat hij hoofd werd van de Lagere Landbouwschool te Lemmer, die toen geopend werd. Van 1940 tot 1946 werd de school voor andere doeleinden gebruikt. In sept. 1946 werd de school in de J.W. Frisostraat weer betrokken. In 1944 was J.F. Maij van Koudum benoemd als hoofd van deze school. In 1948 was hij hier nog.

School 2

Deze School 2 was de voormalige tussenschool. Sedert 1 juli 1886 was Joh. Bergmans hoofd van deze school. Hij kreeg op 1 sept. 1907 eervol ontslag, na ruim 42-jarige dienst in deze gemeente. Tot 1 mei 1912 was hij ook directeur van de Rijks Normaal Lessen. (Hij is op 4 sept. 1928 overleden.) In 1907 werd hij opgevolgd door P. Ronner uit Warga. Hij kreeg op 1 april 1917 eervol ontslag. Op 1 juli 1917 werd J.S. Haveman aangesteld als hoofd. In 1920 werd een schippersklasse aan School 2 verbonden. Op 1 febr. 1922 vertrok J. Haveman naar Bussum. In aug. 1922 werd deze school gesplitst in twee zes-klassige scholen: School 2 en School 4.

Op School 2 werd op 1 aug. 1922 S. Terpstra, uit De Wilgen, aangesteld als hoofd. Op 1 febr. 1925 werd hij opgevolgd door J. van der Velde. Op 1 nov. 1935 werd hij hoofd van de ULO te Grouw. Op 16 maart 1936 werd J. Noorman van Donkerbroek benoemd. In 1941 werd hij hoofd van School 3. In 1942 werd W. Ritsma uit Goingarjip benoemd als hoofd van School 2. Hij werd eind 1951 directeur van de Lagere Landbouwschool te Purmerend. In 1952 werd hij opgevolgd door J. van de Kamp, uit Driesum. In 1955 was hij hier nog als hoofd.

School 4

Op 15 jan. 1922 werd R. Posthumus benoemd als hoofd van School 4. Op 1 jan. 1904 was hij als onderwijzer te Noordwolde aangesteld en hij was van 1 jan. 1908 tot 15 jan. 1922 onderwijzer en waarnemend hoofd (1916) aan School 3. Op 1 sept. 1942 kreeg hij eervol ontslag. (Op 1 juli 1947 is hij, bijna 65 jaar oud, overleden.) Op 1 juni 1943 werd Jacob Faber, uit Makkum, hoofd van School 4. In 1945 werd hij als NSB-er geïnterneerd. In sept. 1945 werd S. Koopmans, van de schippersschool, benoemd als hoofd. In 1948 was hij hier nog.

MULO-school

Op 1 juli 1920 is in Sneek een MULO-school geopend (in 1921 ULO) en is School 1, evenals 2 en 3, veranderd in een school voor gewoon lager onderwijs. Op 1 dec. 1919 trad F. de Wit in functie als hoofd. De school, eerst ondergebracht in het gewezen Armhuis, kwam in 1923 in de voormalige School 1 aan de Oude Koemarkt. F. de Wit ging op 15 maart 1943 met pensioen. Op 15 mei 1944 werd hij opgevolgd door E.O. Boerstra, leraar aan de Boerenschool te Rijs. In sept. 1945 werd W. Meindersma, van Deventer en eerder onderwijzer aan deze school, benoemd tot hoofd aan de openbare school voor MULO aan de Oude Koemarkt te Sneek. In 1954 was hij hier nog als hoofd.

Buitengewoon Lager Onderwijs

Op 30 nov. 1939 werd hier een openbare lagere school voor Buitengewoon Lager Onderwijs geopend, aan de Oude Koemarkt. Als hoofd werd toen Jan Bakker, onderwijzer te Den Helder, benoemd. In dec. 1951 werd aan deze school een afdeling voor imbecielen opgericht. Jan Bakker is op 6 jan. 1954, op 60-jarige leeftijd, overleden. Hij werd toen opgevolgd door H. Boomsma. In de jaren 1954 en 1955 is deze school geheel vernieuwd; in maart 1955 werd het nieuwe schoolgebouw in gebruik genomen.

Bijzonder onderwijs

Jan van Nassauschool

Op 30 juni 1851 werd door de dames Titia en Itia Henriëtte Fockens een christelijke naai- en breischool geopend, waar ook christelijke liederen werden gezongen en uit de bijbel verteld. (Zij waren dochters van ds. Lucas Fockens uit Sneek, overleden op 13 juli 1850.) Het aantal leerlingen steeg tot 180. De eerste school 'Eben Haëzer' (Chr. Nat.) werd op 29 juli 1857 door de dames Fockens geopend met aan het hoofd mej. Anna Petronella Joling. Zij was hier reeds in 1851 en is later gehuwd met ds. G.J. Vos te Amsterdam.

In 1861 kwam de school in handen van de 'Vereeniging voor Christelijk Schoolonderwijs te Sneek'. In 1862 werd H. Eskes hoofd van deze school. Bij de gewone vakken werd ook het Frans onderwezen. Op 2 jan. 1866 werd Arnoldus van den Briel benoemd als hoofd.

Omstreeks 1870 werd hij opgevolgd door W.H. Verlaan, die op 31 okt. 1876 vertrokken is. Op 1 jan. 1877 kwam J. Goedhart als hoofd. Van 1879 tot 1880 was P. van Sloot hoofd van deze school. In 1882 kreeg deze school de naam 'Jan van Nassauschool'. In 1884 was K.H.

Wallien hoofd van deze school.

Na het vertrek van de dames Fockens werd de 'Chr. Gereformeerde Schoolvereniging' opgericht, die op 1 april 1892 de exploitatie overnam. Daarna werd T. de Jong, onderwijzer te Kollum, benoemd als hoofd van deze school. Aan de school werd ook MULO gegeven. Hij kreeg op 1 juli 1911 eervol ontslag, wegens benoeming tot schoolopziener in het Arrondissement Appingedam. (Op 1 jan. 1922 werd hij eervol ontslagen als schoolopziener te Groningen en hij is op 4 maart 1933 overleden.) In juli 1911 werd R.J. Praamsma aangesteld als hoofd. In 1911 werd besloten de splitsing in een LO- en MULO-afdeling niet langer te beperken tot de hoogste klassen, maar radicaal door te voeren voor de hele school, die in 1912 verbouwd werd. R.J. Praamsma is op 8 okt. 1916 overleden. Op 6 april 1917 werd S. Dijkstra, geboren op 8 sept. 1875 te Kollum, benoemd. Hij was toen reeds onderwijzer aan deze school; eerder was hij onderwijzer te Berlikum en Meppel. Op deze school werd toen alleen nog LO gegeven. Het nieuwe gebouw van de Jan van Nassauschool werd op 9 april 1923 ingewijd. Op 1 mei 1938 ging S. Dijkstra met pensioen; hij is op 2 jan. 1943 te Sneek overleden, oud 67 jaar. Op 1 mei 1938 werd D. Zuiderveld, uit Oosterzee, hoofd van deze school. In 1948 was hij hier nog.

Rehobothschool

In 1917 werd de MULO school van de Jan van Nassauschool afgescheiden: de 'Rehobothschool'. (In 1921 werd het weer een ULO school.) P. Bakker Wz. trad op 17 april 1917 aan als hoofd. Hij is vóór juni 1944 overleden. In 1945 kwam S. Atema als hoofd; in 1948 was hij hier nog. In 1950 werd een geheel nieuwe school gebouwd; in de oude school werd een lagere school gehuisvest.

Julianaschool

In 1916 werd een nieuwe bijzondere school voor Chr. Nationaal onderwijs geopend: de 'Julianaschool', voor gewoon lager onderwijs. In 1917 kwam S. Plat als hoofd; in 1938 was hij hier nog. In 1919 kwam er een nieuw schoolgebouw aan de Bloemstraat. S. Plat ging op 1 sept. 1948 met pensioen. Hij werd toen opgevolgd door K. de Grooth, uit Alteveer.

Wilhelminaschool

Op 4 juni 1931 werd een nieuwe Chr. Nat. School in het Sperkhem geopend: de 'Koningin Wilhelminaschool', voor gewoon lager onderwijs. Als hoofd werd toen W. Nauta, onderwijzer aan de Jan van Nassauschool, benoemd. In 1945 was hij hier nog als hoofd.

Emmaschool

In 1938 kreeg Sneek een christelijke school voor buitengewoon lager onderwijs: 'de Koningin Emmaschool'. T.H. Beishuizen, onderwijzer aan de BLO te Alphen aan de Rijn, werd toen aangesteld als hoofd. Deze school aan de Rienck Bockemakade werd op 30 nov. 1938 officieel geopend. Van 1948 tot 1954 was A. van Doorn hoofd van deze school. In dec. 1950 werd een nieuwe school aan de Harinxmakade geopend: 'de P. Bakkerschool', een

christelijke school voor BLO.

Schippersschool (Willem Lodewijkschool)

Op 1 sept. 1929 werd aan de Jan van Nassauschool een schippersklasse ingericht. In sept. 1930 werd deze verheven tot Chr. Nat. Schippersschool. Op 1 okt. 1930 werd F. Koster hoofd van deze school, die eerst was ondergebracht in hulpgebouwen, de voormalige Da Costaschool. Hij was eerder hoofd van de scholen te Mussel, Hemrik en Vriescheloo. Op 4 juni 1931 (tegelijk met de Koningin Wilhelminaschool), werd een eigen gebouw voor de schippersschool geopend: 'de Willem Lodewijkschool'. In okt. 1939 werd F. Koster gearresteerd wegens fraude (verduistering van gelden en valsheid in geschrifte); hij werd toen ontslagen als hoofd van de school. Op 28 sept. 1940 werd P. Bosscha, die sedert 1934 hier onderwijzer was, benoemd als hoofd van deze school. In 1950 was hij hier nog.

Openbaar Lager Onderwijs

Schippersschool

Op 1 juni 1930 werd een openbare schippersschool geopend in het gebouw van School 3. Tot hoofd van die school werd benoemd: S. Koopmans, uit Echten. De schippersklasse aan School 3 werd toen opgeheven. In sept. 1945 werd hij hoofd van School 4. Hij werd toen op de schippersschool opgevolgd door K. de Vries, onderwijzer te Sneek. In 1955 was hij hier nog als hoofd. In de jaren 1954 en 1955 is deze school geheel vernieuwd; begin maart 1955 werd het nieuwe schoolgebouw in gebruik genomen.

Centrale school

In 1931 is een openbare centrale school voor 7de leerjaren geopend. Op 8 dec. 1930 werd F.J. Japenga, onderwijzer te Amsterdam, aangesteld als hoofd.

Christelijk Hervormd Onderwijs

Groen van Prinstererschool

In 1908 is hier de 'Groen van Prinstererschool' opgericht. Aan het hoofd van de school stond J. Spoelstra. Hij kreeg op 1 juli 1912 eervol ontslag en werd hoofd van de 'Da Costaschool'. Hij werd toen opgevolgd door J. Biesma, onderwijzer te Leeuwarden. Hij werd in 1918 christelijk gereformeerd predikant te Groningen en is in mei 1929 als zodanig overleden, 47 jaar oud. Op 1 mei 1918 werd S. Hortsing hoofd van deze school. In 1945 werd hij opgepakt en in 1946 wegens Duitsgezindheid veroordeeld door het Tribunaal.

Da Costaschool

In 1912 werd in Sneek de 'Da Costaschool' opgericht. Hoofd van deze school werd op 1 juli 1912 J. Spoelstra van de Groen van Prinstererschool. Op 1 okt. 1924 is de Da Costaschool

opgeheven en ging J. Spoelstra met pensioen.

Montessorischool

In 1933 werd te Sneek een bijzondere Montessorischool opgericht (particulier). Er werd een eigen gebouw gesticht, dat in 1937 door de gemeente werd overgenomen en weer aan de vereniging beschikbaar werd gesteld, toen het aantal leerlingen een gebouw van gemeentewege vereiste. In 1933 werd een (nu onbekende) vrouw als hoofd aangesteld. In 1938 werd W.E. Vliegenthart hoofd van deze school; in 1947 kreeg hij eervol ontslag. Hij werd toen opgevolgd door J. Sixma, die reeds als onderwijzer aan deze school verbonden was. In 1951 werd hij hoofd van een school te Bussum. Hij werd toen opgevolgd door A. Zuiderveld, hoofd van een school te Dalmsholte (bij Ommen).

Rooms Katholiek Onderwijs

Bonifaciuschool

In 1883 werd hier de eerste RK school voor meisjes geopend: de 'Bonifaciuschool' met als hoofd mej. J.M.C.A. Kirchholtes. In 1911 was mej. J.C.M. Gerris hoofd van deze school. Op 12 jan. 1923 werd een nieuw schoolgebouw aan de Leeuwarderweg ingewijd. Mej. Gerris kreeg op 1 sept. 1928 eervol ontslag en werd toen opgevolgd door mej. H.G. Sander. In 1947 was zr. Ignatius hoofd van deze school. In 1954 vertrok zij naar 's Hertogenbosch en werd opgevolgd door zr. Eucharis.

Thomas van Aquinoschool

Op 11 jan. 1886 werd een RK jongensschool geopend: de 'St. Thomas van Aquinoschool' met P.J. Rinkes als hoofd. Hij is op 18 juli 1900 overleden en werd op 1 dec. 1900 opgevolgd door Joh. Schmidt. Deze was op 6 febr. 1869 geboren te Noordhorn en was onderwijzer te Wegdam (Ambt Delden) en Groningen. Aan deze school was ook een MULO afdeling verbonden. Joh. Schmidt ging op 1 aug. 1934 met pensioen en is op 6 sept. 1943 overleden, 74 jaar oud. In 1934 werd J.H. Doodkorte, uit Steggerda, benoemd als hoofd. In 1951 was hij hier nog.

RK ULO

In Sneek was ook een RK school voor ULO. In 1948 was J.A. Lokkerbol hoofd van deze school.

HBS

In juni 1864 maakten B&W van Sneek bekend dat op 1 sept. 1864 in Sneek een 'Hogere Burger Gemeenteschool' zou worden geopend met een 5-jarige cursus, waarvoor een directeur en 7 leraren werden gevraagd.^a De eerste directeur van deze school werd dr. Verver. Later werd dr. B. Dijkstra aangesteld als directeur. Met ingang van 15 april 1945

a Advertentie *Leeuwarder Courant* (3 juni 1864).

werd hij ontslagen, volgens het Zuiveringsbesluit 1945. In 1947 werd H. de Boer, leraar aan de gemeentelijke HBS te Den Haag, benoemd als hoofd van de HBS te Sneek.

Christelijk Lyceum

Op 1 sept. 1947 werd te Sneek een christelijk lyceum geopend, voorlopig gehuisvest in de christelijke kweekschool. Als waarnemend rector werd J. Zimmerman benoemd. Daarna was dr. P. Greep rector van deze school; in 1954 was hij hier nog.

Ambachtsschool

In 1903 werd in Sneek een ambachtsschool opgericht. Op 1 okt. 1946 was T.J. van Gelder directeur van deze school. Op 1 sept. 1954 werd hij directeur van de technische school te Rotterdam. Hij werd toen in Sneek opgevolgd door A.J. Schutte, die hier reeds was als leraar.

Landbouwschool

In Sneek was ook een Rijks Landbouw Winterschool. In 1 aug. 1954 werd P. van der Mark, leraar aan deze school, benoemd als hoofd.

Bijlage

Overzicht Scholen Sneek

- 1859: 4 openbare scholen: 1^e en 2^e Burgerschool, tusschenschool en armenschool
2 Fransche scholen: 1 voor jongens, 1 voor meisjes
1 Israëlitische school (gesubs. bijz. school)
1 bijz. school voor Chr. Onderwijs (ongesubs. bijz. school)
- 1862: 6 openbare (4 Hollandsche en 2 Fransche) en 1 chr. bijz.
- 1864: 4 openbare (jongensburgerschool en meisjesburgerschool, tusschenschool, armenschool), 1 chr. bijz. en 1 Franssche (gesubs. bijz.)
- 1868: 5 openbare (jongensburgerschool en meisjesburgerschool, tusschenschool, armenschool, Fransche meisjesschool), 1 chr. bijz.
- 1878: 4 openbare (LO en MULO voor meisjes, LO en MULO voor jongens, tusschenschool, school voor kosteloos onderwijs); 1 chr. bijz.
- 1883: 4 openbare en 2 bijzondere (Chr. Nat. en RK)
- 1886: 4 openbare en 3 bijzondere (Chr. Nat., RK meisjes, RK jongens)
- 1896: 3 openbare (MULO, Tusschenschool, school voor kosteloos onderwijs); 3 bijz.
- 1908: 3 openbare (MULO, Tusschenschool, school voor kosteloos onderwijs); 4 bijz. (Jan v. Nassau, Gr. v. Prinsterer, RK jongens, RK meisjes)
- 1912: 3 openbare en 5 bijzondere (Jan v. Nassau, Gr. v. Prinsterer, Da Costa, RK jongens, RK meisjes)
- 1917: 3 openbare en 7 bijzondere (Jan v. Nassau, Rehoboth, Gr. v. Prinsterer, Da Costa, Juliana, RK jongens, RK meisjes)
- 1920: 4 openbare (1, 2, 3 en MULO); 7 bijzondere
- 1922: 5 openbare (1-4 en ULO); 5 bijz. chr.; 2 RK
- 1925: 5 openbare (1-4 en ULO); 4 bijz. chr.; 2 RK
- 1930: 6 openbare (1-4, ULO, Schippersschool); 5 bijz. chr.; 2 RK

De gemeenteraad van Sneek besloot op 17 dec. 1951 om de 4 openbare scholen voor gewoon lager onderwijs, tot dan toe met nummers aangeduid, namen te geven:

- School 1 : Sperkhemschool; hoofd J.F. Maij (1944)
School 2: Gysbert Japiksschool; J. v.d. Kamp (1952)
School 3: Bolwerkschool; J. Noorman (1941)
School 4: Looxmaschool; S.Koopmans (1945)